

ההבנות הראשונות בסוגיית מיטב / ו:

תוכן:

הצגת הסוגיה והשאלה

סתירה בדעת אביי

שיטת התוס'

שיטת הרא"ה בישוב הסתירה

הסבר בדעת הרא"ה ע"פ המהרש"א

ביאור המהר"ם בלשון "לא בא אלא" למסקנת הגמ'

הסבר המהר"ם שיף

הסבר הרמב"ן

סיכום

הצגת הסוגיה והשאלה

הגמ' (ו:) מביאה ברייתא :

"ת"ר: 'מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם' מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק, דברי רבי ישמעאל. ר' עקיבא אומר, לא בא הכתוב אלא לגבות לנזקין מן העידית, וק"ו להקדש".

הגמ' בהבנתה הראשונית מסבירה שכוונת הברייתא היא שלדעת ר' ישמעאל המזיק ישלם תמיד כשווי השדה המשובחת בשדות הניזק, ודעת ר' עקיבא שישלם את שווי הנזק שהזיק אך לגבי אופן הגביה - כשישלם - ישלם במעולה שבנכסיו. ודחתה זאת הגמ' באומרה שלא יתכן שר' ישמעאל יסבור שאם הזיק שדה כחושה יצטרך לשלם לניזק שווי שדה שמנה שהרי לא הזיקו שווי זה.

למסקנת הגמ' רב אחא בר יעקב מסביר שלכו"ע משלם לניזק את שווי ההיזק ולא יותר. אך המחלוקת היא באופן גביית התשלום: לר' ישמעאל בדניזק שימינן - התשלום הוא במיטב - הקרקע המשובחת - של הניזק (לומד זאת מג"ש), ולר' עקיבא בדמזיק שיימינן - התשלום הוא במיטב של המזיק (פשט הפסוק). הגמ' מעמידה את מחלוקתם במקרה שהזיבורית של המזיק שווה באיכותה לעידית של הניזק שלדעת ר' ישמעאל ישלם מזיבורית המזיק כיוון ששווה לעידית הניזק ולדעת ר' עקיבא ישלם מעידית המזיק. והביאה הגמ' ברייתא מפורשת שזו מחלוקתם.

השאלה המתעוררת היא מדוע בהבנתה הראשונית הגמ' טעתה בדברי ר' ישמעאל וסברה שלדעתו משלם יותר מכפי שהזיק ולעומת זאת לגבי דברי ר' עקיבא כבר בהבנה הראשונית ידעה הגמ' שמדבר לגבי אופן גביית התשלום ולא בא להוסיף יותר ממה שהזיק?

סתירה בדעת אביי

בגיטין יש סוגיה מקבילה (מח:) על משנת "הניזקין שמין להם בעידית... מפני תיקון העולם" ותמיהה הגמ': "מפני תיקון העולם?! דאורייתא היא דכתיב 'מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם'! אמר אביי לא צריכא אלא לרבי ישמעאל דאמר מדאורייתא בדניזק שיימינן, קמ"ל מפני תיקון העולם שיימינן בדמזיק."

כלומר הגמ' תמהה שמהלשון 'מפני תיקון העולם' משמע שזו תקנת חכמים והכיצד הרי זה מדאוריתא?! ותירץ אביי שהמשנה היא דעת ר' ישמעאל שאומנם לדעתו מדאוריתא בדינוק שיימינן אך מפני תיקון העולם אף הוא מסכים שתיקנו חכמים שבדמזיק שיימינן. ומביאה הגמ' את כל הסוגיא אצלנו. בפרק שישי (ב"ק נט.) מובאת דעת אביי:

"אמר אביי ר' יוסי הגלילי ור' ישמעאל אמרו דבר אחד: ר' יוסי הגלילי הא דאמרן, רבי ישמעאל דתניא מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית וק"ו להקדש... אלא במיטב דלקמיה ומאי ניהו כי היאך דסליק".

כלומר אביי מעמיד את מחלוקתם של ר' ישמעאל משלמים לפי השווי של התבואה כשהיא בשלה ("מיטב דלקמיה" - לפי השווי בעתיד) גם אם בשעת ההיזק היא עדיין הייתה באמצע בישולה וממילא הייתה שווה פחות, ולר' עקיבא משלם את השווי בשעת ההיזק רק שמשלם בעידית נכסיו. לכאורה ישנה סתירה בדעת אביי שבב"ק (נט.) מעמיד את מחלוקתם ב"מיטב דלקמיה", ולעומת זאת בגיטין (מח:) מפורש שסובר שמחלוקתם היא האם שמים בדניזק שיימינן או בדמזיק שיימינן, ועוד כיצד אביי יכול להסביר שנחלקו ב"מיטב דלקמיה" הרי ישנה מפורש בברייתא שמחלוקתם בצורת הגבייה.

שיטת התוס'

לגבי השאלה מה מקור הטעות בה"א בדברי ר' ישמעאל מתרץ תוס' (ו: ד"ה ורבי ישמעאל): "וי"ל לפיכך טעה בדברי רבי ישמעאל טפי משום דקאמר רבי עקיבא לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית משמע ששמע מר' ישמעאל שבא הכתוב לחייב יותר ממה שהזיק כגון דאם אכל כחושה משלם שמינה".

כלומר הטעות נבעה מחמת זה שמפשט לשון הברייתא "לא בא הכתוב אלא" משמע שר' ישמעאל מחמיר שישלם יותר ממה שהזיק וכך דרש את הפסוק ולכן ר' עקיבא 'הזדעק' כנגד חומרא זו וטען 'לא בא הכתוב - כטענתך לדרשתך - אלא' שכל כוונת הפסוק היא רק לחייבו שכשישלם את שווי הנזק ישלמו מהמעולה בנכסיו. ולכן כך סברה הגמ' בה"א.

אך לכאורה לפי מסקנת ר' אחא בהסבר המחלוקת יוצא שדווקא ר' עקיבא הוא המחמיר שכן לדעתו שמים לפי המזיק ור' ישמעאל הוא המקל שלדעתו שמים לפי העידית של הניזק, וזה לכאורה נגד פשט לשון הברייתא?! - שכן במקרה בו הגמ' מעמידה את מחלוקתם: שעידית דניזק שווה לזיבורית דמזיק וודאי שר' עקיבא מחמיר שלדעתו צריך לשלם מעידית דמזיק ולר' ישמעאל מזיבורית דמזיק¹.

ועל בסיס שאלה הזאת תוס' (ב"ק נט: ד"ה ומאי ניהו גיטין מח: ד"ה אמר אביי) מתרץ את הסתירה בדברי אביי: "מ"מ משמע ליה לאביי דבמשוייר נמי פליגי מדקאמר ר"ע לא בא הכתוב דמשמע שרוצה לומר לא בא הכתוב להחמיר על המזיק כמו שאמרת אלא דוקא לגבות לנזקין מן העידית לבד ואי בעידית לחודיה

¹ ותוס' אומר שלא יתכן להעמיד במקרה הפוך שעידית של ניזק איכותית יותר מעידית המזיק ואז ר' עקיבא יקל שמשלם בעידית של המזיק ור' ישמעאל יחמיר בעידית דניזק שכן וודאי שלא נחייב את המזיק לקנות קרקעות (שאין לו כרגע) כפי העידית של הניזק. וא"כ לפי שניהם יגבו מעידית דמזיק. (וכן מוכח מהגמ' (ז:)) שאם אין לו אלא זיבורית כולם גובין מן הזיבורית.

פליגי א"כ לא היה ר' ישמעאל מחמיר על המזיק טפי מר"ע אלא אדרבה היה ר"ע מחמיר טפי דאין חייב לקנות מעידית דניזק אם אין לו כדפרישית בפ"ק".

כלומר לשיטת תוס' אביי סובר שנחלקו ר' ישמעאל ור' עקיבא בשתי מחלוקות: נחלקו כיצד שמים כדברי רב אחא בר יעקב, וגם נחלקו שלר' ישמעאל ישלם ב'מיטב דלקמיה'. וטעמו של אביי הוא מכך שבפשט לשון הברייתא 'לא בא אלא' משמע שר' ישמעאל הוא המחמיר ובהעמדת ר' אחא לבדה אין זה מתקיים.

שיטת הרא"ה בישוב הסתירה

לעומת זאת בשטמ"ק מובאת דעת הרא"ה (ב"ק נט. ד"ה ומאי ניהו):

"אבל הרא"ה ז"ל פירש וז"ל תמיה מילתא דהא במסכת גיטין אית ליה לאביי אוקמתא דרב אחא בר יעקב דאמר כגון שהיתה עידית דניזק כזיבורית דמזיק. ואפשר לומר דהא דהכא מקמי דשמיע לן דרב אחא בר יעקב אבל לבתר דשמיע לן הדרינן לגביה וסבירא לן כוותיה".

כלומר הרא"ה סובר שחזר בו אביי: אמנם בתחילה הסביר את מחלוקתם ב'מיטב דלקמיה' ולאחר שראה את תירוץ ר' אחא בר יעקב חזר בו והסביר שהמחלוקת היא באופן התשלום. ודעתו צריכה ביאור: ראשית צריך להבין מדוע אביי סבר תחילה שנחלקו ב'מיטב דלקמיה' ומדוע בסוף חזר בו. וכן צריך להבין במה נחלק על תוס'. שכן תוס' כאמור אמר שמפשט לשון הברייתא 'לא בא אלא' משמע שר' עקיבא מחמיר ולכן הוכרח אביי להגיד שנחלקו בשניהם.

הסבר בדעת הרא"ה ע"פ המהרש"א

כיוון אפשרי בדעת הרא"ה הוא שלדעתו גם לפי מסקנת ר' אחא מתקיים זה שר' ישמעאל מחמיר יותר מר' עקיבא. ולכן חזר בו כי שוב אין צורך להעמיד ב'יורא דלקמיה' ע"מ לישב זאת.

המהרש"א (גיטין מט. בד"ה אמר אביי) מבין שאם היה מקום שאכן גם למסקנה ר' ישמעאל מחמיר יותר מר' עקיבא שוב לא יכול היה אביי יותר לדייק שבמשויר נמי פליגי, אך לכאורה תוס' (ב"ק ו: וגיטין מט.) מביא שתי נפק"מ נוספות בין ר' ישמעאל לר' עקיבא שלכאורה בהם ר' ישמעאל המחמיר: למ"ד בשל עולם הם שמין יש נפק"מ במקרה שהעידית של הניזק איכותית יותר מהעידית של העולם שר' ישמעאל מחמיר שישלם אותה ור' עקיבא מיקל שישלם כעידית העולם, ולמ"ד שישלם או כסף או מיטב יש נפק"מ במקרה שעידית דניזק איכותית יותר מעידית דמזיק למ"ד בדניזק ישלם כסף ולמ"ד בדמזיק יש בחירה.

מסביר המהרש"א שאין להגדיר שבמקרים אלה ר' ישמעאל מחמיר שכן זה שניטלה ממנו זכות הבחירה אינו חומרא וקולא שכן יש שמעדיפים כסף ויש שקרקע מיטב. אמנם המהרש"א לא מתיחס לנפק"מ למ"ד בשל עולם הם שמים כיון שזה נדחה. ולפי"ז ניתן להסביר שהרא"ה הבין שמקרים אלו הם נפק"מ שר' ישמעאל מחמיר כיון דסו"ס ניטלה ממנו זכות הבחירה. וא"כ שוב ל"ק לשון הברייתא שמשמע שר' ישמעאל מחמיר יותר כיוון שמתקיים במקרים מסוימים ושוב לא יכול אביי להוסיף המחלוקת הנוספת.

ביאור המהר"ם בלשון "לא אלא" למסקנת הגמ'

כיוון אפשרי נוסף ברא"ה הוא להסביר שאכן אביי בהו"א הוכרח מחמת לשון הברייתא 'לא בא אלא' שמשמעה קולא לעומת ר' ישמעאל המחמיר (כסברת תוס' - ולכן אכן הגמ' טעתה בהו"א בר' ישמעאל)

להעמיד את מחלוקתם ב'מיטב דלקמיה', אך למסקנה הלשון 'לא בא אלא' מובנת בצורה שונה ולכן חזר בו אביי.

המהר"ם (ב"ק: ד"ה בא"ד ו"ל וכו') מבאר שלפי מסקנת ר' אחא בר יעקב לשון הבריייתא מסתדר הפלא ופלא. שכן הגמ' מסבירה שפשט הפסוק הוא כר' עקיבא שגובים ממיטב שדהו - 'דהאיך דקא משלם' - של המזיק. ור' ישמעאל מכח ג"ש מסביר בפסוק - שדה הניזק. אך גם הוא מחויב לפשט הפסוק - ולכן הגמ' מביאה מקרה שפשט הפסוק מלמד לדעתו שבמקרה זה בדמזיק שיימינן. וא"כ בא ר' ישמעאל ואומר 'מיטב שדהו' פעמים - של ניזק, ומיד בא ר' עקיבא ומזדעק כנגדו 'לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית' פשט הכתוב הוא לא כדבריהם! פשט הכתוב שתמיד שמים בדמזיק! ה'אלא' הוא ביטוי של 'הזדעקות' נגד כך שר' ישמעאל מוציא את הפסוק מפשטו. ועתה אינו כלל 'אלא' של הזדעקות נגד ההחמרה היתרה בדברי ר' ישמעאל כפי שטעה התנה בתחילה. ומוסיף שלפי זה מובן לשונו של ר' עקיבא 'לגבות' - דהיינו שהפסוק מדבר על מי שגובים ממנו - המזיק.

ולכאורה משמע כן מרש"י בהמשך הסוגיה - הגמ' ביארה את דברי ר"ע 'וק"ו להקדש' שסובר כר"ש בן מנסיא שהמזיק הקדש משלם נזק שלם ועל כך אמר ר"ע עקיבא שכשישלם להקדש ישלם מהעידית. הגמ' שאלה שאולי נסביר אם כך שגם לר' עקיבא משלם מעידית דניזק ורק בא לחלוק על ר' ישמעאל לענין הקדש - שגם בהקדש הדין כך כר"ש בן מנסיא - וישלם מעידית דניזק. ודחתה זאת הגמ', אחת הדחיות היא שא"כ לא מובן הלשון 'לא בא הכתוב' בדברי ר"ע, ופירש רש"י (ד"ה א"כ): "דמשמע דבקרא גופיה פליגי דלא בא הכתוב להכי (אלא להכי) אלמא בהדיוט נמי פליגי" - כלומר שמשמע שמחלוקתם היא על פשט לשון הפסוק 'מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם' ועל כך אמר ר"ע 'לא בא הכתוב' - לא כדברך ר"ע שהפסוק על ששמים בדניזק אלא הפסוק מלמד ששמים תמיד בדמזיק! ואם נעמיד שמחלוקתם היא רק לגבי הקדש - בר"ש בן מנסיא אין לזה קשר לפשט הפסוק. וא"כ משמע מרש"י שלשון 'לא בא אלא' היא לשון של 'הזדעקות' על הוצאת הפסוק מידי פשוטו וכהסבר המהר"ם.

ולפי זה ניתן להסביר ברא"ה שלאביי אכן תחילה הפריע הלשון 'אלא' ולכן מחמתו הכריח שמחלוקתם היא לגבי מיטב דלקמיה שר' ישמעאל מחמיר שמשלם יותר מכפי שהזיק וא"כ הלשון 'אלא' בדברי ר' עקיבא המקל מובנת שזהו 'אלא' של 'הזדעקות' כנגד החומרא זאת. אך כאשר שמע את הסבר ר' אחא בר יעקב והבריייתא המסייעת לו נחה דעתו שכן עתה הלשון 'אלא' מיושבת שהיא לשון של 'הזדעקות' כנגד כך שר' ישמעאל בא להוציא מידי פשט הפסוק.

הסבר המהר"ם שיף

כיוון נוסף הוא להגיד שהרא"ה נחלק על תוס' מעיקרו וכלל לא מסכים עם הנחת תוס' שהלשון "לא בא אלא" משמעה שר' ישמעאל המחמיר ור' עקיבא מקל. ואז חוזרות ומתעוררות השאלות: מדוע לדעת הרא"ה טעתה הגמ' יותר בדברי ר' ישמעאל מדברי ר' עקיבא? מה סבר אביי בהו"א ומה סבר למסקנה? וכשהתבוננתי בבריייתא היה נראה לענ"ד לתרץ שהגמ' טעתה בדברי ר' ישמעאל הואיל והבריייתא נקטה בלשונה שלדעת ר' ישמעאל 'מיטב שדהו' - של ניזק" כלומר ר' ישמעאל קורא את הפסוק 'מיטב שדהו' - של ניזק - ישלם" - ומשמע לדעתו שצריך לשלם את מיטב שדה הניזק אף כשהזיק פחות ולכן תמהה שאין

זה הגיוני. אך ר' עקיבא התבטא בלשון "לגבות לנזקין מן העידית" כלומר שר' עקיבא מדבר על אופן הגבייה שהוא מן העידית. ושאלת הגמ' התעוררה מפשט לשון הברייתא.

כעין זה תירץ הרשב"א (ב"ק ו: ד"ה ור' ישמעאל) "הא ליתא דלא הזכיר מיטב (- מוסב על ר' עקיבא)" (אמנם הרשב"א תירץ גם את תירוץ תוס' והסביר כמותו את הסתירה באב"י). וכן תירץ המהר"ם שיף (ב"ק ו: בתוס' בד"ה ור' אכל שמינה) והוסיף: "ולא אסיק אדעתיה דבניזק ומזיק פליגי כיון דר' עקיבא לא סיים מן העידית דמזיק משמע דעיקר הפלוגתא אם יגבה מן העידית". כלומר שמשמע שכל הדיון הוא באם בכלל גובים מהעידית - שלר' עקיבא גובה מן העידית לעומת ר' ישמעאל שלדעתו ישלם יותר בשווי אך לעניין אופן התשלום בפועל - כלל לא דיבר הפסוק על כך (ועוד הקשה על התוס' שלדעתו ר' אחא בר יעקב לא תירץ כלום שכן הגמ' מחמת ההכרח שמשמע שר' ישמעאל מחמיר סברה שלדעתו ישלם יותר. ור' אחא לא פתר את הבעיה הזאת ואדרבה לפי דבריו ר' עקיבא מחמיר ורק בהכונס (נט.) אב"י תירץ על כך).

ולפי זה ניתן להסביר ברא"ה שאכן תחילה מפשט לשון הברייתא ניתן להבין שר' ישמעאל מצריך לשלם בפועל את "מיטב" שדה הניזק והואיל ולא יתכן שר' ישמעאל יחייב לשלם על דבר שלא הזקתי בפועל, הוכרח לפרש שפירוש המיטב הוא 'מיטב דלקמיה' שזהו המיטב האמיתי של השדה שהזקתי - השווי המקסימלי של מה שהזקתי בעת שיבשילו בעתיד (ולכאורה נראה להסביר כך את סברת אב"י אף לתוס') אך כאשר פגש את דברי רב אחא בר יעקב והברייתא המסבירה כמותו זנח את סברתו זו שכן אף ה'מיטב דלקמיה' למעשה זה חומרא שישלם יותר ממה שהזיק בפועל בשעת ההיזק ולכן נעדיף לא להגיע לכך כל עוד אין הכרח לכך, ולכן עתה שרב אחא תירץ הברייתא בצורה שונה והביא ברייתא כמותו ולפיה גם לדעת ר' ישמעאל משלמים שווי ההיזק בשעת ההיזק - נעדיף זאת.

הסבר הרמב"ן

תירוץ נוסף מתירץ הרמב"ן בגיטין (מח: ד"ה ולר' ישמעאל בתירוץ השני): הגמ' טעתה בהו"א בדברי ר"ע יותר מר' עקיבא שכן את סברת ר' עקיבא ששמים בדמזיק ניתן להבין שכן יש סברא שהמזיק ישלם את שווי ההיזק בקרקע הכי משובחת שיש ברשותו, אך בדברי ר' ישמעאל שמשלם לפי הניזק, לא מובן מדוע שהמזיק יצטרך לשלם בקרקע המשובחת שיש לניזק ולכן לא רצתה הגמ' להסביר כך בתחילה וחיפשה הסבר אחר בדעת ר' ישמעאל ולכן טעתה הגמ' יותר בדבריו מדברי ר' עקיבא.

אמנם למסקנה קיבלה זאת הגמ' וצריך לומר שהסברא בזה שאומנם אנו 'קונסים' את המזיק שישלם מיותר באיכות ממה שהזיק אך אין סיבה שמחמת זה הניזק יקבל שדה שאינה לפי רמתו.

וגם לפי תרוץ זה נבין ברא"ה שתחילה מחמת זה אב"י סבר שצריך לומר שדעת ר' ישמעאל היא בדמיטב דלקמיה, אך לאחר שנפגש בברייתא חזר בו מפירושו זה.

סיכום

הגמרא בהו"א טעתה בדעת ר' ישמעאל וסברה שישלם יותר ממה שהזיק לעומת זאת בדעת ר' עקיבא ידעה כבר בהו"א שישלם את שווי ההיזק ובאיכות - מן העידית בנכסיו.

על השאלה מדוע בהו"א טעינו יותר בר' ישמעאל ראינו 3 תירוצים:

א. תוס': הלשון בדברי ר' עקיבא 'לא בא הכתוב אלא' משמע שר' ישמעאל החמיר שישלם יותר ממה שהזיק ולכן הוצרך ר' עקיבא 'להזדעק' שפשט הכתוב בא לדבר אחר - שכשישלם את שווי ההיזק - ישלם מהמעולה שבנכסיו.

ב. הרשב"א והמהר"ם שיף: ר' ישמעאל דיבר על 'מיטב' - של ניזק ולכן טעו שלדעתו ישלם בפועל שדה זו אף ששוה יותר, לעומת זו ר' עקיבא נקט בלשונו 'לגבות מן העידית' ולכן כבר בהו"א הבנו שמדובר על צורת הגביה.

ג. הרמב"ן: את דעת ר' עקיבא יכלנו להבין כבר מהתחלה שיש היגיון שישלם מהמעולה שבנכסיו - אנו רוצים לקנוס אותו בכך, אך בדעת ר' ישמעאל שישלם לפי המעולה בנכסיו הניזק - היה קשה לגמ' לקבל זאת תחילה שכן מה הסברא בכך?

בנוסף ראינו סתירה בדעת אב"י: בב"ק (נט.) מעמיד מחלוקתם ב'מיטב דלקמיה' ובגיטין (מט.) מעמיד מחלוקתם באופן הגביה - האם שמים בדניזק או בדמזיק'.

א. תוס': לדעת אב"י נחלקו בשתי המחלוקות - מחמת כך שבפשט לשון הבריתא משמע שר' ישמעאל מחמיר יותר ובמסקנת רב אחא ר' עקיבא הוא המחמיר הוצרך אב"י להגיד שנחלקו גם ב'מיטב דלקמיה' ואז אכן ר' ישמעאל המחמיר ור' עקיבא המקל.

ב. הרא"ה: אב"י סבר תחילה שנחלקו ב'מיטב דלקמיה' אך חזר בו לאחר ששמע את העמדת רב אחא בר יעקב.

הבאנו שלושה כיוונים להסביר בדעת הרא"ה מה סבר אב"י בהו"א ומה במסקנה:

א. סובר כשיטת תוס' שמפשט לשון 'לא בא אלא' משמע שר' ישמעאל מחמיר ולכן בהו"א העמיד ב'מיטב דלקמיה' אך גם לפי העמדת רב אחא בר יעקב יש מקרה בו אכן ר' ישמעאל מחמיר ולכן שוב לא היה מוכרח להעמיד במיטב דלקמיה. - למ"ד 'או כסף או מיטב' במקרה בו העידית דניזק איכותית יותר מעידית המזיק: ר' ישמעאל יחמיר שחייב לשלם כסף, ולדעת ר' עקיבא תהיה למזיק בחירה לשלם או קרקע או כסף (ע"פ המהרש"א בדעת התוס').

ב. ע"פ מהר"ם (וכן נראה גם מרש"י): בהו"א חשב שהלשון 'לא בא אלא' משמעה 'הזדעקות' כנגד החמתו של ר' ישמעאל (כתוס') אך לפי מסקנתו של רב אחא מתפרשת לשון זו כ'הזעקות' כנגד כך שר' ישמעאל מכח ג"ש מוציא את הפסוק מידי פשוטו ואומר שישלם לפי האיכות של המעולה בנכסיו הניזק, ועל כך בא ר' עקיבא 'לא בא הכתוב אלא' - פשט הפסוק שישלם תמיד לפי איכות עידית המזיק!

ג. סובר כמו הסברי המהר"ם שיף והרמב"ן, ולכן בהו"א חשב שלר' ישמעאל משלם יותר ממה שהזיק, אמנם צימצם את זה לכך שישלם ב'מיטב דלקמיה' - השווי המקסימלי של הפירות אף שבשעת הנזק לא היו שווים כך, אך כשראה את הסבר רב אחא בר יעקב והברייתא המסבירה כמותו שלפיהם גם לדעת ר' ישמעאל לא ישלם יותר משעת הנזק חזר בו שכן אנו מעדיפים לא להגיע לכך שמשלם יותר בשווי ממה שהזיק בפועל.